

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
I. CZŁOWIEK W RELACJACH Z INNYMI LUDŹMI	11
1. Wprowadzenie	11
2. Czynniki, mechanizmy i skutki wpływów społecznych	16
3. Przemoc i przymus – swoiste oddziaływania społeczne	30
4. Wpływy społeczne a wolność jednostki	35
II. RELACJE: DZIECKO – DOROSŁY	41
1. Wprowadzenie	41
2. Ogólna charakterystyka relacji dziecko – dorosły	42
3. Relacje dziecko – dorosły w przebiegu rozwoju dziecka	46
4. Relacje dziecko – dorosły w aspekcie historycznym	53
III. SWOBODA DZIECKA W RELACJACH Z DOROSŁYMI JAKO PRZEDMIOT KONTROWERSJI WE WSPÓŁCZESNEJ MYŚLI PEDAGOGICZNEJ	63
1. Wprowadzenie	63
2. Teoretyczne aspekty sporów wokół swobody dziecka w wychowaniu	64
3. Swoboda dziecka w ujęciu różnych koncepcji pedagogiki	68
3.1. Liberalizm typu „laissez-faire”	68
3.2. Liberalizm programowy	70
3.3. Konserwatyzm wychowawczy	75
IV. SWOBODA DZIECKA I JEJ OGRANICZENIA W STOSUNKACH Z RODZICAMI. BADANIA WŁASNE	78
1. Wprowadzenie	78
2. Zakres, poziom i formy ograniczeń swobody dziecka w domu	81
3. Przyznawanie i ograniczanie dzieciom swobody w rodzinie – mechanizmy i uwarunkowania	95
4. Podsumowanie	108
V. SWOBODA DZIECI I MŁODZIEŻY W STOSUNKACH Z NAUCZYCIELAMI. BADANIA WŁASNE	112
1. Wprowadzenie	112
2. Swoboda dziecka i jej ograniczenia w przedszkolu	114
3. Swoboda ucznia w szkole podstawowej: zakres i ograniczenia	121

4. Swoboda uczniów szkoły średniej	130
5. Podsumowanie	136
VI. SWOBODA DZIECKA W POGLĄDACH NAUCZYCIELI I POSTULATACH MŁODZIEŻY. BADANIA WŁASNE	139
1. Wprowadzenie	139
2. Poglądy nauczycieli w kwestii swobody dziecka w przedszkolu i szkole	139
3. Swoboda w postulatach młodzieży	151
4. Podsumowanie	160
ZAKOŃCZENIE	163
BIBLIOGRAFIA	169
FREEDOM, COERCION AND VIOLENCE IN CHILD-ADULT RELATIONSHIPS (Summary)	176